

Επαγγελματισμός και Αξιολόγηση: Τι πρέπει να γίνει στα επόμενα βήματα;

Παρουσίαση της θεματικής πρωτοβουλίας του ΣΕΣΜΑ στο πλαίσιο του 13ου Διεθνούς Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Αξιολόγησης με θέμα «Αξιολόγηση για την ενδυνάμωση των Κοινωνιών» (Θεσσαλονίκη, 3 Οκτωβρίου 2018)

Κωνσταντίνα Ορφανίδου

Γενική Γραμματέας του Δ.Σ. της Ελληνικής Εταιρείας Αξιολόγησης, Μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του Συνδέσμου Επιχειρήσεων Συμβούλων Management (ΣΕΣΜΑ)

Η αξιολόγηση (evaluation) είναι η αποτίμηση, με βάση αντικειμενικά ευρήματα (evidence based), ενός προγράμματος ή μιας πολιτικής. Συχνά στην Ελλάδα λόγω έλλειψης κουλτούρας αξιολόγησης αυτή συγχέεται λανθασμένα με τον έλεγχο (ή τις περιοδικές επιθεωρήσεις της ΕΕ-ΔΝΤ). Η αξιολόγηση απαντά σε ερωτήματα, όπως εάν το πρόγραμμα ή η πολιτική σχεδιάστηκαν και υλοποιούνται σωστά, εάν επιτυγχάνουν τους στόχους τους, ποια είναι τα αποτελέσματα και οι επιπτώσεις τους για τους πολίτες και πως η δράση τους μπορεί να βελτιωθεί. Η αξιολόγηση η οποία υιοθετεί τα ανωτέρω χαρακτηριστικά, συμβάλλει στη διαδικασία χάραξης στρατηγικής και λήψης ενημερωμένων αποφάσεων από τους πολιτικούς και τη δημόσια διοίκηση.

Στο πλαίσιο του 13ου Διεθνούς Συνεδρίου της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Αξιολόγησης με θέμα την «Αξιολόγηση για την ενδυνάμωση των Κοινωνιών», το οποίο πραγματοποιήθηκε στη Θεσσαλονίκη μεταξύ 1ης και 5 Οκτωβρίου 2018, τοποθετώντας για πρώτη φορά διεθνώς την Ελλάδα στο χάρτη της αξιολόγησης, ο ΣΕΣΜΑ (Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Συμβούλων Management) οργάνωσε και συντόνισε τη θεματική πρωτοβουλία (panel) με τίτλο: «Επαγγελματισμός και Αξιολόγηση: Τι πρέπει να γίνει στα επόμενα βήματα;».

Στόχος του panel ήταν η διερεύνηση των πτυχών και των ζητημάτων του ‘επαγγελματισμού’ στην αξιολόγηση, των μέτρων που έχουν εφαρμοστεί στην πράξη για την ενίσχυσή του, καθώς και των αναγκαίων προτάσεων για θετική δράση στο άμεσο μέλλον. Η συζήτηση στο panel είχε επίσης ως στόχο:

1. Τη διερεύνηση ενός κοινά συμπεφωνημένου πλαισίου το οποίο θα διευκολύνει την αμοιβαία κατανόηση των δράσεων που απαιτούνται για την ενίσχυση των διαφορετικών πτυχών του ‘επαγγελματισμού’ (professionalism)
2. Τη συζήτηση δράσεων για την ενθάρρυνση μιας κουλτούρας ποιότητας και τον εντοπισμό τρόπων για την αποτελεσματική αναβάθμιση των δεξιοτήτων, της πολυεπιστημονικής χρήσης μεθόδων και εργαλείων και της αξιοποίησης της έρευνας και της γνώσης στο σχεδιασμό και την εκπόνηση των αξιολογήσεων.

Στο Συνέδριο, και στο συγκεκριμένο panel, ο ΣΕΣΜΑ επιχείρησε να διερευνήσει την ανάγκη να ληφθούν πρωτοβουλίες και στη χώρα μας ώστε να ενισχυθεί ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ‘επαγγελματική’ αξιολόγηση, όπου η γνώση, οι δεξιότητες, η συμμετοχή της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και τέλος, η θεσμοθέτηση και η αναγνώριση της αξιολόγησης από τη δημόσια διοίκηση, ως διεπιστημονικής προσέγγισης, συμβάλλουν θετικά στην ενίσχυση του όρου

‘professionalism’, στην πράξη. Προσκάλεσε, στο πλαίσιο αυτό, εξέχοντες Ομιλητές, των οποίων η τιμητική ανταπόκριση ανέδειξε και τη δομή του panel:

Ειδικότερα, οι προσκεκλημένοι Ομιλητές:

1. Καθ. Ian C. Davies: Μέλος της Επιτροπής Πιστοποίησης της Καναδικής Εταιρείας Αξιολόγησης (CES), πρώην Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Εταιρείας Αξιολόγησης (EES, πρώην πρόεδρος της Καναδικής Εταιρείας Αξιολόγησης (CES), πρώην Πρόεδρος της Σύμπραξης Αξιολόγησης EES-UKES
2. Καθ. Η. Simons: Ομότιμη Καθηγήτρια Εκπαίδευσης και Αξιολόγησης του Πανεπιστημίου Σαουθάμπτον, Ηνωμένο Βασίλειο
3. S. D' Errico: Διεθνές Ινστιτούτο Περιβάλλοντος και Ανάπτυξης, Λονδίνο, Ηνωμένο Βασίλειο
4. Δρ. Μανώλης Κουτουλάκης: Πανεπιστήμιο Πειραιώς, Πειραιάς, Ελλάδα

τοποθετήθηκαν ως προς τις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα ζητήματα επαγγελματισμού σχετικά με:

- την εναρμόνιση των προτύπων δεοντολογίας, ποιότητας και ικανότητας,
- την ενίσχυση της αυτονομίας και της ανεξαρτησίας των αξιολογητών,
- την αναβάθμιση των απαιτούμενων προσόντων για την εκτέλεση ποιοτικής αξιολόγησης,
- την καθιέρωση ενός σαφώς καθορισμένου σώματος γνώσεων, ενός συνόλου εξειδικευμένων δεξιοτήτων και ενός συνόλου δεοντολογικών κατευθυντήριων γραμμών για τους αξιολογητές,
- την εφαρμογή διεπιστημονικών κριτηρίων και χαρακτηριστικών που επιτρέπουν την υποστήριξη των κοινωνικών επιστημών μέσω ενός καλά τεκμηριωμένου συνόλου αξιολογικών εργαλείων, μεθόδων και διαδικασιών.

Πρόσθετα ερωτήματα που συζητήθηκαν στο panel ήταν τα ακόλουθα:

1. Πώς αξιολογούνται οι αξιολογήσεις; Τι μπορεί να γίνει στην πράξη για τη βελτίωση της ποιότητάς τους;
2. Πόσο καλοί γνώστες των ειδικών θεμάτων της αξιολόγησης και πόσο επιχειρησιακά ικανοί είναι όσοι παραγγέλνουν τις αξιολογήσεις; Με ποιον τρόπο η ικανότητα αυτή και η γνώση μπορούν να ενισχυθούν;

3. Ποιο είναι το επόμενο βήμα για την αναβάθμιση των δεξιοτήτων, των ικανοτήτων και των γνώσεων των αξιολογητών; Η πιστοποίηση δύναται να συμβάλλει στην κατεύθυνση αυτή;
4. Ποιος είναι ο ρόλος των συμβούλων σε αυτόν τον τομέα;
5. Πώς βελτιώνεται τόσο η εφαρμογή όσο και η χρήση της αξιολόγησης;

Τα ερωτήματα αυτά αποτέλεσαν τη βάση καθώς και μια καλή ευκαιρία για την καθιέρωση ενός επικοινωνιακού διαλόγου σχετικά με τον 'επαγγελματισμό' στην αξιολόγηση, με τη συμμετοχή τόσο των υπευθύνων λήψης αποφάσεων όσο και των επαγγελματιών αξιολόγησης που παρακολούθησαν αλλά και συμμετείχαν ενεργά στη συζήτηση, το ενδιαφέρον της οποίας επεκτάθηκε και στην ανάγκη διασφάλισης: (i) της ανεξαρτησίας (ii) της νομιμότητας (iii) του πλουραλισμού (iv) της διαφάνειας (v) της ισότητας και τέλος (vi) της ποιότητας στην αξιολόγηση.

Ειδικότερα, σε σχέση με την προώθηση και τη διασφάλιση του υπό διερεύνηση επαγγελματισμού, οι προσκεκλημένοι από τον ΣΕΣΜΑ ομιλητές, διακεκριμένοι Επιστήμονες Ian. C. Davis, Prof. Helen Simons, Stefano D'Errico και M. Κουτουλάκης υποστήριξαν ότι:

1. Η αξιολόγηση θα πρέπει να στηρίζεται σε έναν 'κοινό πυρήνα γνώσεων' εναρμονισμένο με το συνεχώς εξελισσόμενο σώμα της θεωρίας και των διεπιστημονικών προσεγγίσεων, καθώς και με ένα κοινό σύνολο δεξιοτήτων και ικανοτήτων που θα πρέπει να απαιτούνται από τον επαγγελματία αξιολογητή. Η αξιολόγηση θα πρέπει να αξιοποιεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση-πλαίσιο για τον αυστηρό έλεγχο της καταλληλότητας και της επάρκειας των γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων του επαγγελματία.
2. Η προσπάθεια διασφάλισης αυτής της προσέγγισης θα πρέπει να κατευθυνθεί κυρίως προς την αναγνώριση της επαγγελματικής διαδρομής του αξιολογητή (γνώσεις, δεξιότητες, ποιότητα και πιστοποίηση).
3. Ουσιαστική έμφαση θα πρέπει επίσης να δοθεί στη 'θεσμοθέτηση' της αξιολόγησης και στην αναγνώριση του ρόλου της στο ανώτατο επίπεδο λήψης αποφάσεων.
4. Ο ρόλος των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο να διαμορφώνουν και να ενισχύουν την ικανότητα των νέων αξιολογητών είναι ιδιαίτερα σημαντικός. Παρόλο που συνήθως η γνώση που παρέχεται στα Πανεπιστήμια είναι διαφορετική και 'σιωπηρή'», μια σχετική χαρτογράφηση αποκαλύπτει ότι πολλά αντικείμενα μάθησης στα Πανεπιστήμια μπορούν να αποτελέσουν πλατφόρμα μάθησης για την ενδυνάμωση της πρακτικής της αξιολόγησης.

Ο ΣΕΣΜΑ υποστηρίζει ένθερμα και με κάθε τρόπο την προσπάθεια για την αναβάθμιση της ποιότητας στην παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών, και στους επιμέρους τομείς της. Στην παρούσα χρονική συγκυρία που η χώρα επιζητεί μια 'νέα' αναπτυξιακή πορεία, η αξιολόγηση μπορεί να είναι ο 'αφανής' αλλά δυναμικός εταίρος που έχει την ικανότητα, μέσω της εφαρμογής επιστημονικών μεθόδων και αντικειμενικών προσεγγίσεων, να επισημάνει τα λάθη προς αποφυγή και να συμβάλλει στη βελτίωση του σχεδιασμού και της εφαρμογής των δημόσιων πολιτικών. Η ενίσχυση του επαγγελματισμού της αξιολόγησης είναι κρίσιμη συνιστώσα προς την κατεύθυνση αυτή.

Πληροφορίες: www.sesma.gr, www.ees2018.eu, www.hellenicevaluation.org